

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра всесвітньої історії

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
З КУРСУ „ІСТОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ”**

7.010103 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”

8.01.01.03 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”

Рівне – 2008

УДК 94 (100)

С-13

ББК 63.3 (0)

Савчук П.О. Історія дипломатії: Навчальна програма курсу. – Рівне: РДГУ, 2008. – 18 с.

Укладач:

Савчук П.О. – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії РДГУ

Рецензенти:

Озимчук О.Б. – кандидат історичних наук, доцент РІС КСУ;

Давидюк Р.М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України РДГУ

Затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії РДГУ, протокол № 1 від 27.08.2008 р.

© Савчук П.О., 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Історія дипломатії хронологічно охоплює період від стародавніх часів до початку ХХІ ст. Висвітлюються актуальні питання зародження дипломатичної служби у країнах Стародавнього Сходу, зокрема, йдеться про перші службові особи дипломатичної служби, їх обов'язки, форми роботи. Аналізуються документи і матеріали аль-амарнського архіву Єгипту, філософські трактати стародавнього Китаю.

Належне місце відведено античним державам, у т.ч. Стародавньої Греції і Стародавнього Риму. Аналізується вклад в дипломатичну службу країн середньовіччя. Значне місце відведено становленню розвитку та впливу на світовий розвиток дипломатій римських пап.

В історії дипломатії розкриваються питання спроб теоретичного обґрунтування дипломатичної служби у середні віки, а також виникнення апарату дипломатичної роботи, взаємовідносини Київської Русі з державами світу. Простежуються зміни у функціях, становленні і розвитку буржуазного суспільства та колоніальної системи.

Послідовно розкривається зростання ролі дипломатії у др. пол. ХІХ – поч. ХХІ ст., дипломатія періоду української революції 1917-1921 рр., удосконалення дипломатичної служби в сучасних умовах, входження управлінської дипломатії у світових процесах, розвиток дипломатії Української держави в кінці ХХ – на поч. ХХІ ст.

ПРОГРАМА КУРСУ „ІСТОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ”

Дипломатія цивілізацій Стародавнього Сходу

Історія дипломатії як наука. Дипломатія: сутність, структура, завдання, функції. Документи стародавньої східної дипломатії – дипломатичні листи, договори та ін. міжнародні акти. Амарнський дипломатичний архів (XV-XIV ст. до н.е.). Єгипетська дипломатія: гінці, послы, ультиматуми, канцелярії з іноземних справ.

Роль літературних творів як джерела дипломатичної роботи. Договори єгипетських фараонів з іншими державами.

Міжнародна політика Ассирії у XIII-VII ст. до н.е. Дипломатія царя Ашшурбаніпала (668-626 рр. до н.е.). Бібліотека Саргонідів. Ассирія і Єгипет, Елам, Вавилон. Методи дипломатії ассирійських царів. Характер міжнародно-правових відносин.

Дипломатія Стародавньої Індії

Дипломатичне мистецтво згідно законів Ману. Вчення про війну і мир. Роль дипломата. „Артхашастра” Каутільї, „Нітісара” Камандакі, Махабхарата. Питання взаємовідносин між державами. Підготовка дипломатів, їх знання, уміння, статус. Зовнішньополітична діяльність династії Маур’їв.

Дипломатія і міжнародні відносини в Стародавньому Китаї

Роль переговорів, укладання союзів, племен, держав. Відмова від застосування військової сили, використання третинних судів. „Договір про ненапад”. Організація експедицій в неосвоєні території. Роль правителів династій Чжоу, Цін, Хань у розвитку міжнародних відносин. Посольства та їх письмові звіти. Подорож Чжан Цяня. Великий Шовковий шлях. Дипломатія підкорення інших народів. Джерела з історії дипломатії. „Чуньцю”, „Чжаньго”. Ідеологія зовнішньої політики Стародавнього Китаю.

Дипломатія античних цивілізацій

Форми міжнародних зв’язків у Стародавній Греції. Найдавніші форми мирних міжнародних відносин. Проксенія, її

поширення. Інститут амфіктіоній. Роль святилищ. Проголошення „божого миру”. Дельфійсько-фермопільська амфіктіонія. Верховні органи. Роль ієромнемонів, їх обов’язки. Поява пілагорів у кінці IV ст. до н.е.

Військово-політичні союзи – сіммахії. Лакедемонська і Афінська (Делоська) сіммахії. Афінська „архе”. Союзи міст.

Посли і посольства. Виникнення терміну „дипломатія”. Договори клятви. Зародження дипломатії в гомерівській Греції (XII-VIII ст. до н.е.). Дипломатія під час греко-перських війн. Визначні дипломати: Фемістокл, Перікл. Дипломатія періоду Пелопоннеської війни (431-404 рр. до н.е.). Грецька дипломатія в кінці IV ст. до н.е. Дипломатія і міжнародні відносини в елліністичному світі.

Дипломатія Стародавнього Риму

Основні риси дипломатії римської цивілізації. Форми міжнародних зв’язків. Колегія Феціалів, їх повноваження, склад, одяг. Вирішення суперечок. Початки міжнародного права. Цивільне право і „право народів”.

Дипломатичні органи. Організація і структура дипломатичних органів античного Риму. Народні збори, сенат та їх роль у дипломатичній роботі. Посли-легати, оратори, посольства, їх склад, зміст роботи, мета, звіти. Поділ постів іноземних держав на категорії.

Римська дипломатія в період республіки. Розширення міжнародних зв’язків Риму в III-II ст. до н.е. Дипломатія в період Пунічних війн. Ганнібал як дипломат. Дипломатичні успіхи римської держави в Греції, Африці. Дипломатія римлян у стосунках з Македонією. Юлій Цезар як дипломат.

Організація дипломатичного апарату в епоху імперії. Оголошення війни, укладення миру, прийом і відправлення посольств у період імперії. Функції імператора, чиновників. Особиста канцелярія імператора. Посли імперії, їх особистості, становище.

Відносини Риму з іноземними державами. Римська політика і дипломатія на Сході в I ст. н.е. Парфянське царство та Рим, дипломатична боротьба. Угода між ними 66 р. н.е. Зв’язки Риму з Китаєм, встановлення дипломатичних зв’язків. Договори

Риму з Сасанідами (III-IV ст. н.е.). порядок ведення переговорів. Вплив церкви і християнства на дипломатію Римської імперії.

Внутрішня дипломатія. Форми, методи, значення. Етапи внутрішньої дипломатії, основні її напрями. Утримання посольств, їх права. Особливий склад посольств. Риторико-дипломатичні школи. Склад учнів. Форми навчання. Правила складання промов. Роль союзних договорів з варварами IV-V ст. н.е. Договори з федератами. Значення дипломатії античних країн для цивілізації.

Дипломатія в середні віки (середина V-XV ст.)

Дипломатія як знаряддя здійснення зовнішньополітичних цілей феодальних держав. Дипломатичні стосунки періоду великого переселення народів. Роль варварів у міжнародних відносинах. Форми міжнародних відносин між римлянами і варварами. Константинополь та варвари. Гуни. Остготи. Вожді варварів Аттіла і Теодоріх, Одоакр-варвар як дипломати.

Візантійська дипломатія

Римські традиції у візантійській дипломатії. Дипломатія періоду імператора Юстиніана I, вплив імператриці. Зовнішньополітичні зв'язки Візантії. Стосунки з варварами. Фінансове забезпечення. „Мирні засоби”, „розділяй і володарюй”. Використання економічних і політичних факторів у дипломатії. Місіонери, купці, роль християнства.

Посольська справа у Візантії (VI-X ст.). Закордонне відомство, його структура. Повноваження послів. Зустрічі іноземних послів, їх становище в Константинополі. Вірчі грамоти. Прийоми послів. Принцип недоторканості послів.

Папство, дипломатія римських пап. Папи і франкська держава. Папа Лев I (440-461 рр.). Дипломатія Карла Великого, роль посольств.

Дипломатія стародавньої Русі. Міжнародні відносини стародавньої Русі в IX-XI ст. Русь, Західна Європа і Візантія. Роль київських князів у підтриманні авторитету Русі. Договори з греками. Дипломатія Галицько-Волинського князівства, її напрями, ефективність.

Дипломатія періоду XII-XV ст.

Відновлення Священної Римської імперії. Клонійський рух. Папа Григорій VII (1073-1085 рр.). Дипломатична боротьба папства і світської влади. Хрестові походи та міжнародні відносини.

Вселенські собори XIII-XIV ст. Світські конгреси в XV ст. Зародження міжнародного права. Декрет Граціана.

Розвиток дипломатії в період нового часу

Політична карта Європи в XVI ст. „Державний інтерес” як принцип політики. Макіавеллі (1469-1527 рр.). Органи зовнішньої політики і дипломатії в XVI-XVIII ст. Організація дипломатичної служби. Папа Лев X (1513-1521 рр.). Створення інституту постійного дипломатичного представництва. Формування відповідного ритуалу.

Розвиток науки міжнародного права. Роль Гуго Гроціо (1583-1645 рр.). Його праця „Про право війни і миру”, її значення. Поява перших газет. Кардинал Ришельє. Побут і мораль дипломатів XVI-XVIII ст. Міжнародні суперечності, основні напрями зовнішньої політики і дипломатії. Три періоди у дипломатії XVI-XVIII ст. Англійська революція середини XVII ст.

Дипломатія американської антиколоніальної революції (1775-1794 рр.). Декларація незалежності. Веніамін Франклін – дипломат. Взаємовідносини між США і Францією. Англо-американський договір 1794 р. Формування північноамериканської дипломатії. Європейська дипломатія в роки французької революції (1789-1794 рр.). Буржуазія і дипломатія абсолютних монархій. „Декларація прав людини і громадянина” 26 серпня 1789 р. Дипломатія жирондистів і якобінців. Переворот 9 термідора. Дипломатія періоду Директорії і консульства. Наполеон Бонапарт – дипломат. Процес удосконалення дипломатичних відносин.

Віденський конгрес (жовтень-червень 1815 р.). Рішення конгресу. „Доктрина Монро”. „Священний союз”. Дипломатія Талейрана. Європейська дипломатія під час революцій 1848-1849 рр. Європа і Азія. Російська дипломатія. Основні напрями дипломатичних зусиль лідерів європейських держав.

Дипломатія другої половини ХІХ ст.

Загострення Східного питання після революцій 1848-1849 рр. Російсько-турецький конфлікт та позиції великих держав. Місія О.С.Меншикова в Туреччині. Контрманеври англійського посла в Константинополі. Дипломатична діяльність великих держав під час Кримської війни. Місія О.Ф.Орлова у Відні. Паризький конгрес. Таємні переговори Наполеона ІІІ з Олександром ІІ про мир. Позиція Франції і Англії на конгресі. Умови миру.

Дипломатична діяльність великих держав у зв'язку з польським повстанням 1863 р. Дипломатія в період підготовки і періоду франко-пруської війни 1870-1871 рр. Відносини між європейськими державами. Дипломатія Бісмарка. Франкфуртський мир. Дипломатія європейських країн на Далекому Сході.

Дипломатія останньої третини ХІХ ст. Угода трьох імператорів. Військова тривога 1875 р.. Дипломатія періоду російсько-турецької війни (1877-1878 рр.). і Берлінський конгрес. Австрійсько-німецький союз і договір трьох імператорів. Загострення міжнародних відносин та завершення боротьби за поділ світу.

Держави світу в першій половині ХХ ст.

Дипломатія в період завершення створення двох воєнних блоків – Троїстого Союзу і Антанти. Політика європейських держав до 1914 р. Дипломатія західних держав і Китаю у 1911-1913 рр. Революція в Персії та дипломатія Англії і Росії. Позиція держав у Боснійському конфлікті з Австрією. Міжнародні відносини в період Марокканської кризи. Балканські війни. Російсько-німецькі суперечності. Дипломатія в роки Першої світової війни. Розташування політичних сил. Вбивство в Сараєво. Плани воюючих держав. Буржуазні революції в Росії. Вихід на політичну арену радянських дипломатів Росії. Укладання Брест-Литовського миру. Росія і Україна. Комп'єнське перемир'я. „14 пунктів” Вільсона. Паризька мирна конференція 1918 р. Обговорення умов миру. Проблема репарацій. Договори, підписані в Сен-Жермені, Нейї, Тріаноні, Севрі. Версальсько-Вашингтонська система. Дипломатія періоду

української революції 1917-1920 рр. Центральна Рада і країни Антанти. Взаємозв'язки України і Росії в період революції. Мережа дипломатичних установ України за кордоном. Міждержавні відносини в період Гетьманату і Директорії. Нарада українських дипломатів у Карлсбаді. Дипломати Української Народної Республіки.

Радянська дипломатія на світовій арені. Дипломатія Центральної Ради, Гетьманату, Директорії. Створення дипломатичних органів, встановлення міждержавних відносин з іншими країнами.

Генуезька і Гаазька конференції (1922 р.) „План Дауеса”, його політичне значення. Локарнська конференція (1925 р.) „План Юнга”. Дипломатія Ліги Націй. Пакт Тріана-Келлога. Світова економічна депресія 1929-1933 р. Радянська дипломатія та роззброєння. Створення вогнища війни в центрі Європи. Дипломатія фашистської Німеччини. Мюнхенська згода (29-30 вересня 1938 р.). Політика умиротворення. Форми і методи дипломатичної роботи напередодні Другої світової війни, Україна. Політична криза в Європі в 1939 р. Англо-франко-радянські переговори.

Друга світова війна і дипломатія західних держав. Декларація Об'єднаних Націй. Проблема другого фронту. Конференції керівників трьох держав – СРСР, США, Англії в Тегерані. Кримська конференція. Закінчення війни в Європі. Дипломатичні зусилля держав на Далекому Сході. Дипломати на Потсдамській конференції.

Дипломатія і міжнародні відносини після закінчення Другої світової війни

Два протилежних курси у післявоєнній політиці великих держав світу. Питання урегулювання ситуації в Європі. Нарада міністрів закордонних справ Великобританії, СРСР, США в Москві (1945 р.). Паризька сесія Ради Міністрів іноземних справ (1944 р.).

Дипломатія на Паризькій мирній конференції (1946 р.). Розв'язання проблем мирного урегулювання в Центральній Європі (1945-1949 рр.). Новий тип міжнародних відносин – становлення світової системи соціалізму. Політика „холодної

війни”. Діяльність ООН. Політика умиротворення, припинення гонки озброєнь. Розпад колоніальної системи, рух неприєднання, країни, що розвиваються.

Дипломатія кінця 80-90-х рр. XX ст. Розпад соціалістичної системи. Проблеми співробітництва і збереження миру в Європі. Розпад Радянського Союзу. Створення дипломатичних органів країн СНД і їх діяльність. Українська дипломатія і світовий процес. Міністерство закордонних справ. Структура. Представницькі органи за кордоном. Визнання України іноземними державами. Обмін посольствами. Роль посольств у вирішенні міжнародних проблем світового розвитку. Методи і організаційні форми сучасної дипломатичної діяльності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика. (1980-2000 роки): Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. – К.: Либідь, 2001. – 624 с.
2. Из рукописи Г.В. Чичерина о взглядах А.М. Горчакова как дипломата: Предисловие и комментарии В.Л. Тельцына // Новая и новейшая история. – 2006. – № 6. – С. 101-116.
3. Нариси з історії дипломатії України / Авт. кол.: О.І. Галенко, Є.Є. Камінський, М.В. Кірсенко та ін.; НАН України. Ін-т історії України НАН України; За заг. ред. В.А. Смолія. – К.: Альтернативи, 2001. – 733 с.
4. Секретный канал А.Ф. Добрынин – Г. Киссинджер: документы Архива внешней политики Российской Федерации / Предисл. В.О. Печатнова // Новая и новейшая история. – 2006. – № 5. – С. 108-138.
5. Феномен „холодной войны” в международных отношениях XX века: Итоги и перспективы исследования: „круглый стол” // Новая и новейшая история. – 2006. – № 6. – С. 73-101.
6. Абрикосов Д. Лондон: уроки „личной дипломатии” при дворе Эдуарда VII // Международная жизнь. – 2007. – № 3. – С. 65-91.
7. Агаев Э., Крылов С. 116 государств в Движении неприсоединения // Международная жизнь. – 2006. – № 4. – С. 65-83.
8. Антонов В.А. Гербы королей Дании как один из факторов датско-шведских отношений в 1397-1819 годах // Новая и новейшая история. – 2007. – № 5. – С. 199-212.
9. Блох Ю.М. Дипломатичні колізії англо-французької Антанти // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Рівне: РДГУ, 2005. – Вип. 6. – С. 158-168.
10. Бухарин Н.И. К истории российско-польских отношений. 90-е годы XX века – начало XXI века // Новая и новейшая история. – 2007. – № 4. – С. 33-50.
11. Бухарин Н.И. Отношения между Советским Союзом и Польской Народной Республикой (1944-1989 гг.) // Вопросы истории. – 2007. – № 10. – С. 100-110.

12. Варгатюк С. ...І тоді вони звернулися до заходу: Дипломатична місія УНР у Москву та зміна зовнішньополітичних орієнтирів українського проводу в 1919 році // Політика і час. – 2006. – № 3. – С. 79-86.
13. Виноградов В.Н. Лорд Пальмерстон в європейській дипломатії // Новая и новейшая история. – 2006. – № 5. – С. 182-209.
14. Гісем О. Дипломатичний наступ УСРР на Польщу в другій половині 1922 – на початку 1923 рр. // Пам'ять століть. – 2005. – № 6. – С. 64-78.
15. Глинкіна С.П. Центрально-Восточная Європа на путі в Євросоюз // Новая и новейшая история. – 2007. – № 3. – С. 46-65.
16. Головченко В. В обороні української справи: Володимир Винниченко і новітня українська дипломатія // Політика і час. – 2005. – № 6. – С. 50-62.
17. Головченко В. На межі ойкумени: дипломатична історія античної України // Політика і час. – 2005. – № 9-10. – С. 103-116.
18. Головченко В. На межі ойкумени: дипломатична історія античної України // Політика і час. – 2005. – № 11. – С. 73-84.
19. Говард М. Війни в європейській історії. – К.: Мегатайтп, 2000. – 168 с.
20. Давидсон А.Б. Февраль 1917 года. Политическая жизнь Петрограда глазами союзников: Петроградская конференция // Новая и новейшая история. – 2007. – № 1. – С. 181-197.
21. Дауров Р. Дипломатические отношения с Израилем: Дорога длиною в 15 лет // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 11. – С. 76-82.
22. Дацків І. Брестський мирний договір в історії української дипломатії // Мандрівець. – 2007. – № 6. – С. 34-43.
23. Дмитриева Е. „Et consilio et robore” // Международная жизнь. – 2007. – № 4. – С. 3-7.
24. Домнина Е.Г. Языки в англо-папской дипломатии в конце XV – первой половине XVI в. // Вестник Московского университета. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2007. – № 4. – С. 102-112.

25. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К.: Основи, 1999. – 903 с. – Бібліогр.: с. 831-858.
26. Дюрозель Ж. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: Пер. з фр. – К.: Основи, 1995. – 903 с. – (Політичні, економічні й суспільні студії). – Бібліогр.: с. 831-858.
27. Журавльова С.П. Дипломатичні та торговельні зв'язки України із зарубіжними державами в 1921-1923 рр. // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Рівне: РДГУ, 2000. – Вип. 1. – Ч. 1. – С. 69-78.
28. Захаров В.А. Посольства Петра I на Мальте в 1698 году // Новая и новейшая история. – 2006. – № 4. – С. 166-189.
29. Зверева И.А. Шотландия в системе международных отношений с конца XV до 80-х годов XVI века // Наука и школа. – 2007. – № 6. – С. 79-80.
30. Зінченко А.Л. Історія дипломатії: Від давнини до початку нового часу: Навч. посібник. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 564 с.
31. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): Навч. посібник. – К.: Комп'ютерпрес, 2001. – 356 с. – Бібліогр.: с. 352-356.
32. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002): Навч. посібник для вищ. навч. закладів. – Вінниця: Фоліант, 2003. – 560 с. – Бібліогр.: с. 552-559.
33. Івченко В. Земна куля... в кімнаті, або про велику місію маленького музею: [Музей історії української дипломатії] // Політика і час. – 2007. – № 1. – С. 54-57.
34. Історія Центрально-Східної Європи: Навч. посібник / За ред. Л. Зашкільняка. – Львів, ЛДУ, 2001.
35. Ивонин Ю.Е. У истоков европейской дипломатии нового времени. – Мн: Изд-во „Университетское”, 1984. – 160 с.
36. Кикнадзе В.Г. Взаимодействие разведок ВМФ СССР и Великобритании в годы Великой Отечественной войны // Вопросы истории. – 2006. – № 3. – С. 150-155.
37. Комар Г.Я. Джерельна база німецько-фінських відносин (1933-1939 рр.) // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Рівне: РДГУ, 2005. – Вип. 6. – С. 298-303.

38. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. – К.: Вид. Дім „Альтернативи”, 1998. – 336 с.
39. Краснов Н.А. Бенджамин Франклин во Франции // Вопросы истории. – 2006. – № 11. – С. 149-156.
40. Крушинський В.Ю., Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945-1980 [Текст]: Навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закладів. – К.: Либідь, 2007. – 192 с.
41. Кувалдин В. Горбачев и его внешняя политика // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. – № 11. – С. 14-23.
42. Киссинджер Г. Дипломатия / Пер. с англ. – М., 1997.
43. Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: Посібн. для студ. історико-гуманітарних ф-тів університетів. – Львів: Афіша. – 2004. – 430 с.
44. Мазов С.В. Советский Союз и Западная Африка: 1956-1964 годы // Новая и новейшая история. – 2007. – № 2. – С. 77-89.
45. Малай В.В. Начало гражданской войны в Испании в 1936 году и проблема невмешательства: По материалам Архива внешней политики РФ // Новая и новейшая история. – 2006. – № 6. – С. 28-46.
46. Марущак М.Й. Історія дипломатії ХХ століття: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / М-во освіти і науки України. Військовий ін-т при Нац. ун-ті „Львівська політехніка”. – Л.: Бескид Біт, 2003. – 303 с. – Бібліогр.: с. 303.
47. Марына В.В. Чехословацко-французские отношения в 1940-1945 годах: Новые документы чешских архивов // Новая и новейшая история. – 2007. – № 1. – С. 112-126.
48. Майборода О.М. Новітня історія (період після Другої світової війни): Навч. посібник. – К., Освіта, 1995. – 351 с.
49. Мировые войны XX века. В 4-х т. – М., 2002.
50. Медведев Р.А. Из истории Содружества Независимых Государств // Новая и новейшая история. – 2006. – № 5. – С. 151-181.
51. Мусский И.А. Сто великих дипломатов. – М.: Вече, 2004. – 608 с. – (Сто великих).

52. Матяш І.Б., Мушка Ю.Ю. Діяльність надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, архівні документи. – К.: Видавн. дім Києво-Могилянської академії, 2005. – 400 с. (Укр. дипломатія. Вип. 1. Бібліотека наук. щорічника).
53. Наумов А.О. Аншлюс Австрії в 1938 году как кризис Версальской системы // Новая и новейшая история. – 2006. – № 6. – С. 56-73.
54. Печатнов В.О. СССР и международные кризисы середины XX века в новых исследованиях академика А.А. Фурсенко // Новая и новейшая история. – 2007. – № 3. – С. 99-108.
55. Рубель В.А. Історія середньовічного Сходу: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1997. – 464 с.
56. Сакун О.Ф. Деятельность российского посла Х.А. Ливена и его супруги Д.Х. Ливен в Лондоне: 1812-1834 годы // Новая и новейшая история. – 2006. – № 6. – С. 142-162.
57. Сергеев Е.Ю. Англо-русская Антанта 1907 года: новые аспекты // Новая и новейшая история. – 2007. – № 5. – С. 50-65.
58. Соколов В.В. Дипломатическая деятельность академика Ф.А. Ротштейна: 20-е годы XX века // Новая и новейшая история. – 2007. – № 2. – С. 156-172.
59. Соколов В.В. Предложение Чан Кайши об открытии „второго фронта” на Дальнем Востоке в 1941 году // Новая и новейшая история. – 2005. – № 2. – С. 89-95.
60. Соколов В.В. Советско-китайские отношения. 1946-1950 годы. Новые документы // Новая и новейшая история. – 2006. – № 3. – С. 108-114.
61. Соловйова В. Дипломатична діяльність української держави у країнах Четвірного союзу // Історичний журнал. – 2006. – № 3. – С. 61-73.
62. Станков Н.Н. Трудный путь в Локарно: дипломатия Э. Бенеша в 1925 году // Новая и новейшая история. – 2007. – № 2. – С. 50-76.
63. Стрільчук Л. Афганська проблема в системі міжнародних відносин 90-х рр. XX – початку XXI ст. // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наук. записки РДГУ / М-во освіти і науки України. РДГУ; Редкол.: А.І. Чер-

- ній, Л.О. Шелюк, С.С. Троян та ін.; Гол. ред. А.І. Черній. – Рівне: РДГУ, 2006. – Вип. 8. – С. 156-162.
64. Светоний Г.Т. Жизнь двенадцати цезарей. – М.: Правда, 1988. – 512 с.
65. Табачник Д.В. Історія української дипломатії в особах: Навч. посіб. для студ., аспірантів спец. „Історія”, „Історія України”, „Політологія”, „Міжнародні відносини”, „Державне управління”. – К.: Либідь, 2004. – 638 с.: іл. – Бібліогр.: с. 635.
66. Табачник Д.В. Українська дипломатія: Нариси історії, 1917-1990 рр.: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Либідь, 2006. – 766 с.: іл. – Бібліогр.: с. 763-764.
67. Тимошенко Е.П. Послевоенная Германия в советской политике (1945-1955 годы): Взгляд российских и германских историков // Новая и новейшая история. – 2006. – № 6. – С. 46-56.
68. Тихвинский С.Л. Мемуарная литература по истории советско-китайских отношений (1939-1950 годы) // Новая и новейшая история. – 2007. – № 3. – С. 109-126.
69. Троян С. Франція та становлення нової системи міжнародних відносин після Першої світової війни: Внутрішньополітичний аспект // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наук. записки РДГУ / М-во освіти і науки України. РДГУ; Редкол.: А.І. Черній, Л.О. Шелюк, С.С. Троян та ін.; Гол. ред. А.І. Черній. – Рівне: РДГУ, 2006. – Вип. 8. – С. 318-320.
70. Удальцова З.В. Дипломатия ранней Византии // Вопросы истории. – 1883. – С. 99-113.
71. Федотов В.П. Штрихи „Дальневосточного Мюнхена”: Мюнхенская конференция 29-30 сентября 1938 // Вопросы истории. – 2004. – № 10. – С. 43-56.
72. Филитов А.М. Новое издание по системной истории международных отношений // Новая и новейшая история. – 2005. – № 2. – С. 132-138.
73. Хатунцев С.В. Проблема „Россия – Запад” во взглядах К.Н. Леонтьева: 60-е гг. XIX века // Вопросы истории. – 2006. – № 3. – С. 113-122.
74. Хрестоматия по истории Древней Греции / Под ред. Д.П. Калистова. – М., 1964.

75. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945рр.: Навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти. – К.: Либідь, 1997. – 232 с. – Бібліогр.: с. 229-230.
76. Хрестоматія з історії Стародавнього світу. В 3-х т. – К., 1953-1954.
77. Хрестоматія по истории Древнего Востока. – М.: Восточная л-ра РАН, 1997. – 400 с.
78. Черевик К.А. Англія та австро-прусьсько-італійська війна 1866 року // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – Рівне: РДГУ, 2005. – Вип. 6. – С. 144-150.
79. Шеретюк В.М. Релігійний чинник у зовнішній політиці Петра I // Актуальні проблеми вітчизняної і всесвітньої історії. – Рівне: РДГУ, 2005. – Вип. 6. – С. 150-166.
80. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ ст.: Підручник для вищ. навч. закладів. – К.: Генеза, 2005. – 815 с.

Для нотаток:

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
З КУРСУ „ІСТОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ”**

7.010103 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”

8.01.01.03 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”

Укладач:
П.О. Савчук

Комп'ютерна верстка:
Л.М. Федорук

Формат 60x90 1\16. Папір офсетний.
Ум. др. арк. 0,65.
Гарнітура Time New Roman.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12